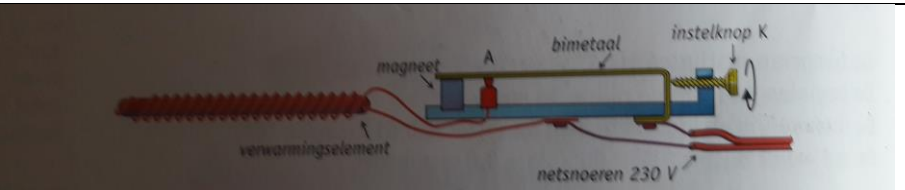

Samenvatting natuurkunde h5 automatische schakelingen	
§1 automatische schakelingen om je heen	
Automatische schakelingen thuis	<ul style="list-style-type: none"> De meeste automatische schakelingen thuis zijn gemaakt om te beveiligen of te regelen
Wat doet een automatische schakeling	<ul style="list-style-type: none"> Een automatische schakeling denkt volgens een vast programma Het programma van een automatische schakeling kun je in een stroomschema weergeven
Waarnemen, denken en handelen	<ul style="list-style-type: none"> De zintuigen van een automatische schakeling worden sensoren genoemd Een microprocessor vergelijkt signalen van de verschillende sensoren met elkaar <ul style="list-style-type: none"> De microprocessor zorgt ervoor dat de schakelaars de juiste handelingen uitvoeren
§2 Temperatuur regelen: de thermostaat	
De thermostaat	<ul style="list-style-type: none"> De temperatuur in een huiskamer kun je automatisch laten regelen door een thermostaat. Als de temperatuur te laag wordt, schakelt de thermostaat de verwarming aan, en andersom schakelt die hem uit
Waar hangt de uitzetting van af	<ul style="list-style-type: none"> De meeste vaste stoffen zetten uit als hun temperatuur stijgt Hoeveel mm een staaf uitzet, hangt af van: <ul style="list-style-type: none"> De beginlengte van de staaf (l) De temperatuurstijging (ΔT) De soort stof waarvan de staaf is gemaakt <p>Je kunt dit samenvatten in de formule: $\Delta l = \alpha \times l \times \Delta T$ Δl = de uitzetting van de staaf en α is de lineaire uitzettingscoëfficiënt</p>
Bimetaal	<ul style="list-style-type: none"> 2 metalen strips op elkaar waarvan de ene gevoelig is voor uitzetting en de andere niet <ul style="list-style-type: none"> Hierdoor trekt het bimetaal krom
Temperatuur regelen met een thermostaat	
§3 het relais en de transistor	
Schakelaars in automatische schakelingen	<ul style="list-style-type: none"> In voor automatische schakelingen kom je 1 of meer schakelaars tegen Voor het schakelen worden vaak elektromagneten gebruikt
Elektromagneten	<ul style="list-style-type: none"> Je kunt een elektromagneet maken door een stuk geïsoleerd koperdraad in een spiraal op te rollen tot een spoel <ul style="list-style-type: none"> Als je stroom door zo'n spoel laat lopen, wordt de spoel een magneet Een elektromagneet heeft een noord- en een zuidpool
De magnetische kracht van een elektromagneet	<ul style="list-style-type: none"> Bij een elektromagneet kun je in tegenstelling tot een normale magneet de magnetische kracht bepalen Hoe groter het aantal windingen van het koper om de spoel is, des te groter de magnetische kracht ervan Hoe krachtig een elektromagneet is hangt af van: de stroomsterkte, het aantal windingen en het materiaal / de grootte van de kern

Het relais	<ul style="list-style-type: none"> • In een relais zit een elektromagneet die ervoor zorgt dat er stroomkringen gesloten of geopend kunnen zijn • Als er stroom door de spoel loopt wordt de spoel een elektromagneet <ul style="list-style-type: none"> ◦ Die trekt het anker aan • Als je een relais gebruikt, heb je dus twee stroomkringen: <ul style="list-style-type: none"> - Een stroomkring van de elektromagneet - De stroomkring die je met het relais wilt openen of sluiten <p><i>Met een relais kun je een kleine stroom gebruiken om een stroomkring te sluiten waar een grote stroom doorheen moet lopen</i></p>
Maakcontact en breekcontact	<ul style="list-style-type: none"> • Als er stroom door de eerste stroomkring loopt, loopt er ook stroom door de tweede stroomkring
De transistor als schakelaar	<ul style="list-style-type: none"> • De transistor werkt hetzelfde als een relais maar is kleiner • Ook gebruikt hij minder elektrische energie
§4 NTC en LDR	
Halfgeleiders	<ul style="list-style-type: none"> • Halfgeleiders geleiden elektrische stromen slechter dan geleiders maar veel beter dan een isolator
Twee bijzondere weerstandjes	<ul style="list-style-type: none"> • De NTC is gevoelig voor veranderingen in de temperatuur: hij gaat beter geleiden als zijn temperatuur stijgt • De LDR is gevoelig voor verandering van licht: hij gaat geleiden als er licht op valt
De NTC	<ul style="list-style-type: none"> • Een NTC is gemaakt van een halfgeleider waarvan de weerstand afhankelijk is van de temperatuur
De temperatuur meten met de NTC	<ul style="list-style-type: none"> • Vloeistof meters kunnen geen vloeistoffen meten die hoger dan 100 graden Celsius zijn maar een NTC wel • Een NTC wordt altijd in serie geschakeld met een gewoon weerstandje
De LDR	<ul style="list-style-type: none"> • In het donker is de weerstand van een LDR erg groot en in het licht klein